Rhif Cwmni Cofrestredig: 7550507

Rhif Elusen Cofrestredig: 1143525

Y COLEG CYMRAEG CENEDLAETHOL

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Datganiadau Ariannol
Ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd ar 31 Mawrth 2018

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018

	TUDALEN
GWYBODAETH GYFREITHIOL A GWEINYDDOL	1
ADRODDIAD YR YMDDIRIEDOLWYR AR GYFER Y FLWYDDYN A ORFENNWYD AR 31 MAWRTH 2018	2
ADRODDIAD YR ARCHWILWYR ANNIBYNNOL AT AELODAU'R COLEG CYMRAEG CENEDLAETHOL	9
DATGANIAD O WEITHGAREDDAU ARIANNOL (GAN GYNNWYS Y CYFRIF INCWM A GWARIANT)	12
MANTOLEN AR 31 MAWRTH 2018	13
DATGANIAD O LIFAU ARIAN PAROD	14
NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL	15

Gwybodaeth gyfreithiol a gweinyddol

Ymddiriedolwyr a Chyfarwyddwyr

Cadeirydd	Dr Haydn E. Edwards
Cyfarwyddwyr	Pedr ap Llwyd (Penodwyd 1 Ebrill 2018) William David Callaway Professor Iwan Rhun Davies Dr Thomas Gerald Hunter Gwilym Dyfri Jones Dr Thomas Hefin Jones Dr Rhodri Llwyd Morgan Llinos Ann Roberts (Penodwyd 1 Ebrill 2018) Professor Hywel Rhys Thomas Ieuan Wyn
Swyddfa gofrestredig	Y Llwyfan Heol Y Coleg Caerfyrddin Sir Gaerfyrddin SA31 3EQ
Rhif cofrestredig	07550507 (Cymru a Lloegr)
Statws	Cwmni cyfyngedig drwy warant
Rhif elusen	1143525

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018

Mae'r Ymddiriedolwyr yn falch o gyflwyno eu hadroddiad blynyddol, ynghyd â datganiadau ariannol yr Elusen am y flwyddyn a orffennwyd ar 31 Mawrth 2018 sydd hefyd yn bodloni'r gofynion ar gyfer adroddiad cyfarwyddwyr a chyfrifon at ddibenion Deddf Cwmnïau.

Mae'r datganiadau ariannol yn cydymffurfio â Deddf Elusennau 2011, Deddf Cwmnïau 2006, y Memorandwm ac Erthyglau Cymdeithas ac Adrodd gan Elusennau, Datganiad o'r Arfer a Argymhellir sy'n berthnasol i elusennau sy'n paratoi eu cyfrifon yn unol â'r Datganiad Adrodd Ariannol sy'n berthnasol yn y DU a Gweriniaeth Iwerddon (FRS102) (a ddaeth i rym 1 Ionawr 2015) (SORP Elusennau (FRS102)).

Adroddiad y Cadeirydd

Cymerwyd camau pellach sylweddol yn ystod y flwyddyn tuag at gyflawni amcanion y Coleg, ar adeg o newid cyson ac ansicrwydd ariannol sylweddol yn y sector Addysg Uwch yng Nghymru a thu hwnt. Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cynnal dadansoddiad sylweddol o gynnydd addysgu cyfrwng Cymraeg mewn sefydliadau a gefnogir gan y Coleg. Mae'r twf clir mewn niferoedd myfyrwyr, y staff sy'n addysgu yn y Gymraeg ac ehangder a dyfnder y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws prifysgolion yn arwyddocaol. Mae'r Coleg wedi croesawu penderfyniad Llywodraeth Cymru, yn dilyn argymhellion Grŵp Gorchwyl a Gorffen dan gadeiryddiaeth Delyth Evans, i ymestyn cylch gwaith y Coleg i gynnwys y sectorau Addysg Bellach a Dysgu yn Seiliedig ar Waith (DSW). Ers mis Ionawr 2018, buom yn gweithio gyda chydweithwyr yn Llywodraeth Cymru a'r sectorau AB a DSW i sicrhau bod cynllun cadarn ac uchelgeisiol yn cael ei roi ar waith, gyda chefnogaeth adnoddau addas.

Roedd 2017/18 yn flwyddyn bwysig i'r Coleg oherwydd daeth cyfran sylweddol o'r cyllid ar gyfer y Cynllun Staffio Academaidd i ben a symudodd y trosglwyddo i grantiau pwnc a chyllid prifysgol ymlaen. Rwy'n falch iawn i adrodd bod y mwyafrif helaeth o'r darlithwyr hyn wedi cael cynnig contractau parhaol gan eu sefydliadau ac maent yn parhau i addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg. Dyfarnwyd 9 Ysgoloriaeth PhD (a ariennir ar y cyd) yn ystod 2017/18, tra bod nifer o ddeiliaid ysgoloriaeth flaenorol wedi cwblhau eu doethuriaethau yn llwyddiannus, a phenodwyd nifer o bobl eraill i swyddi academaidd neu i swyddi sy'n gysylltiedig ag academia mewn prifysgolion. Mae Canghennau'r Coleg o fewn prifysgolion wedi bod yn weithgar wrth recriwtio myfyrwyr a staff i'r Coleg. Maent wedi cyflwyno rhaglen eang a phoblogaidd o ddigwyddiadau a darlithoedd ar gyfer myfyrwyr a staff. Parhaodd llwyfannau dysgu electronig y Coleg i ddatblygu gydag ystod eang o fodiwlau ac adnoddau prifysgol nawr yn cael eu cynnal ar Y Porth, amgylchedd dysgu rhithwir y Coleg.

Cofrestrodd dros 3,000 o fyfyrwyr, dros 3,000 o ddarpar fyfyrwyr a dros 900 o staff fel aelodau o gymuned academaidd y Coleg. Dyfarnwyd dros 400 o ysgoloriaethau myfyriwr (israddedig a meistri). Cyhoeddwyd tri rhifyn o Werddon, sef cylchgrawn ymchwil y Coleg, ynghyd ag ystod o adnoddau electronig yn y Gymraeg, gan gynnwys monograffau newydd ac ail-gyhoeddiad digidol nifer o waith sydd allan o brint. Gwnaed Gwerfyl Roberts a'r Athro Gareth Roberts yn gymrodyr anrhydeddus y Coleg.

Ein diben a'n gweithgareddau

Amcanion elusennol

Amcan y Coleg fydd, er budd y cyhoedd, hyrwyddo dysgu a gwybodaeth drwy:

(a) hyrwyddo, cynnal, datblygu a chynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg a darpariaeth iaith Gymraeg a gweithgareddau cysylltiedig ym maes addysg uwch, addysg bellach ac addysg barhaus yng Nghymru, gan weithio gyda sefydliadau addysg uwch, sefydliadau addysg bellach, ysgolion a sefydliadau partner yng Nghymru, a thrwyddynt;
(b) hyrwyddo, cynnal, datblygu a chynllunio prosesau dysgu, caffael, gloywi a gwella sgiliau cyfathrebu iaith Gymraeg pobl yn gyffredinol, gan weithio gyda sefydliadau priodol yng Nghymru neu mewn mannau eraill.

Budd cyhoeddus

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi ystyried canllawiau'r Comisiwn Elusennau ar fudd cyhoeddus gan gydnabod dwy egwyddor budd cyhoeddus ac mae o'r farn bod y Coleg, fel elusen, yn bodloni'r egwyddorion hynny. Nodir Amcanion y Coleg uchod.

a) Mae'n rhaid bod budd neu fuddiannau canfyddadwy sy'n glir, yn gysylltiedig â nodau'r Coleg ac wedi'u pwyso a'u mesur yn erbyn unrhyw anfantais neu niwed.

b) Mae'n rhaid bod buddiannau i'r cyhoedd neu garfan o'r cyhoedd. Mae'n rhaid i'r buddiolwyr fod yn briodol i'r nodau ac, os cynigir budd i garfan o'r cyhoedd, ni ddylid cyfyngu'n afresymol ar y cyfle i gael budd ac ni ddylid eithrio pobl mewn tlodi rhag cael budd.

c) Yr unigolion hynny sydd am gael addysg uwch drwy gyfrwng y Gymraeg yw'r buddiolwyr posibl o ran gweithgareddau'r Coleg. Mae hyn yn agored i bawb sy'n meddu ar y sgiliau gofynnol a'r penderfyniad i geisio addysg uwch yn y modd hwn.

Cyflawniadau a pherfformiad

Nodir y rhain yn Adroddiad y Cadeirydd.

Cynlluniau i'r dyfodol

Rydym yn rhagweld y bydd nifer o ddatblygiadau sylweddol yn digwydd yn y flwyddyn i ddod. Yn dilyn estyniad cyfrifoldebau'r Coleg i gynnwys y sectorau Addysg Bellach a Dysgu yn Seiliedig ar Waith, bydd Adroddiad a baratowyd gan y Grŵp Cynllunio a sefydlwyd ar y cyd gan Lywodraeth Cymru a'r Coleg yn cael ei gyhoeddi. Mae'r Adroddiad yn amlinellu strategaeth feiddgar ac uchelgeisiol i ddatblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y sector ôl-orfodol a bydd nifer o gamau cychwynnol yn cael eu cychwyn yn ystod y flwyddyn. Mewn perthynas â strategaeth gyffredinol y Coleg, gan gynnwys ei rôl barhaus yn Addysg Uwch, bydd Cynllun Strategol newydd yn cael ei baratoi a'i ymgynghori arno yn ystod y flwyddyn.

Cyfarwyddwyr

Datgelir y cyfarwyddwyr a oedd yn eu swyddi yn ystod y flwyddyn a hyd at ddyddiad llofnodi'r datganiadau ariannol ar dudalen 1. Bu'r newidiadau canlynol yn y cyfarwyddwyr yn ystod y flwyddyn a hyd at ddyddiad arwyddo'r datganiadau ariannol:

Fflur Elin (ymddiswyddodd 26 Mehefin 2017)
Ellen Rose Jones (ymddiswyddodd 29 Ebrill 2018)
Linda Caroline Wyn (ymddiswyddodd 31 Mawrth 2018)
Dr Gwyn Lewis (ymddiswyddodd 31Gorffenaf 2018)

Adolygiad ariannol

Nodir y canlyniadau a'r sefyllfa ariannol ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd ar 31 Mawrth 2018 ar dudalennau 12 i 22. Mae'r refeniw yn deillio'n bennaf o arian a gafwyd gan Llywodraeth Cymru (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru). Mae'r rhan fwyaf o'r costau yn ystod y flwyddyn yn gostau sy'n ymwneud ag ariannu rhaglen weithgareddau'r Coleg, ar ffurf arian grant i brifysgolion a chostau canolog sy'n ymwneud â rhedeg y Coleg.

Polisi cronfeydd wrth gefn a busnes gweithredol

Mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon bod asedau'r Coleg yn ddigonol i gyflawni ei rwymedigaethau o ran ei ymrwymiadau rhagamcanol.

Ystyrir bod lefel y cronfeydd wrth gefn yn briodol i sicrhau y gall y Coleg gyflawni ei amcanion ac mae'n gyson â'r Polisi Cronfeydd wrth Gefn.

Strwythur, llywodraethu a rheoli

Mae'r Bwrdd yn cynnwys y Cadeirydd a 12 aelod a benodir yn unol ag Offeryn Llywodraethu'r Coleg. Gwahaniaethir yn glir rhwng rôl y Cadeirydd a rôl Prif Weithredwr y Coleg. Nodir y materion hynny a neilltuir yn arbennig i'w penderfynu gan y Bwrdd yn Erthyglau Cymdeithasu'r Coleg. Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am gyfeiriad strategol parhaus y Coleg, defnydd effeithiol ac effeithlon o adnoddau a chymeradwyo datblygiadau mawr, ac mae'n derbyn adroddiadau rheolaidd gan uwch reolwyr.

Mae'r Bwrdd yn cyfarfod deirgwaith y flwyddyn fel arfer ac, yn dilyn adolygiad llywodraethu, mae ganddo dri Bwyllgor sefydlog (y Bwrdd Academaidd, y Pwyllgor Archwilio a Risg, a'r Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol).

Mae'r Bwrdd Academaidd yn cynghori Bwrdd y Cyfarwyddwyr ar faterion Academaidd. Mae'n rhoi ffocws parhaus ar waith cynllunio academaidd yn y Coleg ac yn arwain y broses o fonitro cynnydd yn erbyn y targedau a nodir yn y Cynllun Academaidd ynghyd â goruchwylio'r broses ffurfiol o adolygu'r cynlluniau pwnc perthnasol.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

Strwythur, llywodraethu a rheoli (parhad)

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn adolygu'r broses o sicrhau effeithiolrwydd systemau ariannol a systemau rheolaeth fewnol eraill (nad ydynt yn rhai academaidd). Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn gwneud argymhellion ynghylch penodi archwilwyr mewnol ac allanol ac yn adolygu datganiadau ariannol y Coleg, a chyn iddynt gael eu cyflwyno i'r Bwrdd, mae'n adolygu'r llythyr rheoli ac yn derbyn ac ystyried adroddiadau cynnydd ar feysydd o risg sylweddol a nodir gan reolwyr academaidd. Yn ogystal, mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn derbyn ac yn ystyried adroddiadau fel y maent yn effeithio ar fusnes y Coleg ac mae'n monitro cydymffurfiaeth â gofynion rheoliadol. Er bod uwch swyddogion yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Risg fel y bo angen, nid ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor.

Mae Archwilwyr mewnol y Coleg, Baldwins, wedi cynnal sawl adolygiad yn ystod 2017/18 gan gynnwys adolygiadau o gyllidebu, rheoli risg a'r gyflogres.

Fel cwmni elusennol, caiff y Coleg ei lywodraethu gan ei Femorandwm a'i Erthyglau Cymdeithasu, sy'n darparu ar gyfer penodi ac ailbenodi Ymddiriedolwyr.

Caiff yr Ymddiriedolwyr eu penodi am gyfnod cychwynnol o bedair blynedd, a gellir eu hailbenodi am gyfnod pellach o bedair blynedd. Ymhlith y rhai sy'n bresennol yng nghyfarfodydd yr Ymddiriedolwyr mae tîm rheoli'r Coleg, yn arbennig y Prif Weithredwr ac aelodau o'r uwch dîm rheoli, sy'n cyflwyno papurau ar eu meysydd cyfrifoldeb.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn goruchwylio pob un o brif feysydd gweithredol y Coleg, gan gynnwys datblygu a chynllunio academaidd, cyllid, adnoddau dynol, datblygu staff, marchnata / cyfathrebu, a gwasanaethau gwybodaeth.

Yr Ymddiriedolwyr sy'n penderfynu ar y strategaeth ar gyfer y Coleg. Dirprwyir y gwaith o weithredu'r strategaeth a gwaith rheoli gweithredol i'r Prif Weithredwr a'i gydweithwyr.

Mae'r Coleg yn ymrwymedig i sicrhau safonau uchel o lywodraethu corfforaethol. Mae'r datganiad hwn yn disgrifio sut y caiff egwyddorion llywodraethu corfforaethol perthnasol eu cymhwyso i'r Coleg.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

Strategaeth rheoli risg

Y Bwrdd sy'n bennaf cyfrifol am sicrhau bod system gadarn o reoli risg, rheolaeth a llywodraethu ar waith. Mae'r cyfarwyddwyr yn cyflawni'r ddyletswydd hon drwy'r elfennau canlynol:

- Adolygiad effeithiol gan y bwrdd a phwyllgorau perthnasol, yn enwedig y Pwyllgor Archwilio a Risg;
- Systemau rheoli sy'n cynnwys polisïau, amcanion a chynlluniau, rheoli risgiau a chyfleoedd allweddol, monitro perfformiad ariannol a gweithredol, diogelu asedau, gwahanu dyletswyddau, awdurdodi a chymeradwyo gweithdrefnau, a systemau gwybodaeth;
- Nodi a rheoli risg ym mhob system busnes.

Nodir dull y Coleg o reoli risg yn effeithiol isod:

- Mae'r Coleg yn canolbwyntio ar reoli risg mewn ffordd weithredol fel rhan annatod o'r broses reoli ym mhob rhan o'r sefydliad;
- Fel rhan o'r fframwaith rheoli risg, mae'r Coleg yn nodi'n glir wahanol fathau o risgiau a wynebir o ran cyflawni ei amcanion. Gall y risgiau hyn fod yn strategol neu'n weithredol a gall fod iddynt oblygiadau o ran enw da'r Coleg, ei sefyllfa ariannol neu ei weithrediadau o ddydd i ddydd neu unrhyw gyfuniad ohonynt;
- Mae'r Coleg yn annog pob rheolwr i ystyried y risgiau sydd ynghlwm wrth bob penderfyniad, contract neu brosiect mawr fel rhan arferol o'i waith o ddydd i ddydd;
- Mae'r Coleg yn cynnwys gweithgareddau rheoli risg yn y broses gynllunio flynyddol, sef y ffordd y mae Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cydgysylltu gweithgareddau academaidd a gweithgareddau eraill y Coleg ac yn penderfynu arnynt;
- Mae'r Bwrdd a'r uwch dîm rheoli yn ceisio nodi a chanolbwyntio ar risgiau uniongyrchol a risgiau dros dro ag iddynt oblygiadau strategol, a all newid o wythnos i wythnos, yn ogystal â'r risgiau mwy sylweddol a pharhaol a nodir yng nghofrestr risgiau'r Coleg;
- Disgwylir i reolwyr gysylltu'r broses o nodi risgiau â chamau gweithredu, boed hynny er mwyn lleddfu'r risg neu mewn ymateb iddi.
- Mae'r tîm rheoli yn gweithredu'r gweithdrefnau rheoli risg yn effeithiol fel rhan o weithrediad y cwmni o ddydd i ddydd.
- Mae'r Bwrdd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Archwilio a Risg gynnal asesiad o risg sylweddol sy'n rhoi ciplun o'r sefyllfa deirgwaith y flwyddyn. Caiff yr asesiad ei gofnodi drwy'r gofrestr risgiau ac mae'n rhan o'r broses barhaus o reoli risg. Mae'r gofrestr risgiau yn nodi risgiau sylweddol ac yn cynnwys y manylion canlynol:

    - natur y risg
    - ei heffaith bosibl
    - y sawl sy'n 'berchen' ar y risg
    - y prosesau rheoli sy'n rheoli'r risg
    - ei heffaith bosibl wedi dilyn y prosesau rheoli

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn adolygu digonolrwydd y broses o reoli risg yn y Coleg yn rheolaidd wrth iddi barhau i gael ei datblygu.

Mae'r Bwrdd o'r farn bod proses barhaus ar waith ar gyfer nodi, gwerthuso a rheoli risgiau sylweddol y Coleg, bod y broses honno wedi bod ar waith ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r datganiadau ariannol, a bod y broses yn cael ei hadolygu'n rheolaidd gan y Bwrdd.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

Datganiad o gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr

Mae'r Ymddiriedolwyr (sydd hefyd yn gyfarwyddwyr y Coleg Cymraeg Cenedlaethol at ddibenion cyfraith cwmnïau) yn gyfrifol am baratoi Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r datganiadau ariannol yn unol â'r gyfraith a'r rheoliadau perthnasol.

O dan gyfraith cwmnïau mae'n ofynnol i'r ymddiriedolwyr baratoi datganiadau ariannol ar gyfer pob cyfnod ariannol. O dan y gyfraith honno, mae'r Ymddiriedolwyr wedi paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â Safonau Cyfrifyddu'r Deyrnas Unedig, sy'n cynnwys FRS 102 "The Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland", a chyfraith berthnasol (Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y Deyrnas Unedig). O dan gyfraith cwmnïau ni ddylai'r ymddiriedolwyr gymeradwyo'r datganiadau ariannol oni fyddant yn fodlon bod y datganiadau hynny yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa'r cwmni elusennol ac adnoddau sy'n dod i mewn a'r modd y cymhwysir adnoddau'r elusen, gan gynnwys incwm a gwariant, am y cyfnod hwnnw. Wrth baratoi'r datganiadau ariannol hyn, mae'n ofynnol i'r ymddiriedolwyr wneud y canlynol:

- dewis polisïau cyfrifyddu addas a'u cymhwyso'n gyson;
- arsylwi'r dulliau a'r egwyddorion sydd yn Statement of Recommended Practice: Accounting and Reporting by Charities (2015);
- llunio barn a gwneud amcangyfrifon sy'n rhesymol ac yn synhwyrol;
- nodi a ddilynwyd Safonau Cyfrifyddu cymwys y DU, yn cynnwys FRS 102, yn amodol ar unrhyw wyriadau perthnasol a ddatgelir ac a eglurir yn y datganiadau ariannol;
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes gweithredol, oni bai ei bod yn amhriodol tybio y bydd y cwmni elusennol yn parhau i weithredu.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gadw cofnodion cyfrifyddu sy'n ddigonol i ddangos ac esbonio trafodion y cwmni elusennol a datgelu sefyllfa ariannol y cwmni elusennol yn rhesymol gywir ar unrhyw adeg a'u galluogi i sicrhau bod y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â Deddf Cwmnïau 2006. Maent hefyd yn gyfrifol am ddiogelu asedau'r cwmni elusennol ac felly am gymryd camau rhesymol i atal a chanfod achosion o dwyll ac anghysondebau eraill.

Mae'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gynnal gwefan y cwmni elusennol a sicrhau ei bod yn gywir. Gall deddfwriaeth yn y Deyrnas Unedig sy'n llywodraethu'r gwaith o baratoi a lledaenu datganiadau ariannol fod yn wahanol i ddeddfwriaeth mewn awdurdodaethau eraill.

Datgelu gwybodaeth i archwilwyr

Hyd y gŵyr yr ymddiriedolwyr:

- nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y cwmni elusennol yn ymwybodol ohoni;
- mae'r ymddiriedolwyr wedi cymryd yr holl gamau y dylent fod wedi'u cymryd i sicrhau eu bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod yr archwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

Archwilwyr annibynnol

Cynigir y dylid ailbenodi'r archwilwyr, PricewaterhouseCoopers LLP, yn unol ag Adran 487(2) o Ddeddf Cwmnïau 2006.

Eithriad cwmnïau bach

Wrth lunio'r adroddiad hwn, mae'r cyfarwyddwyr wedi manteisio ar eithriadau cwmnïau bach a ddarperir gan adran 415A o Ddeddf Cwmnïau 2006.

Cafodd yr adroddiad hwn ei gymeradwyo gan yr Ymddiriedolwyr ar 13\12\18 a'i lofnodi ar eu rhan gan:

Dr Haydn E Edwards
Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Adroddiad yr archwilwyr annibynnol at aelodau'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Yn ein barn ni, mae datganiadau ariannol y Coleg Cymraeg Cenedlaethol (y "datganiadau ariannol"):

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa'r cwmni elusennol ar 31 Mawrth 2018 ynghyd â'r adnoddau a ddaeth i mewn a'r ffordd y defnyddiwyd yr adnoddau, gan gynnwys ei incwm a'i wariant, a llifau arian parod ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol ag Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y Deyrnas Unedig (Safonau Cyfrifyddu'r Deyrnas Unedig, sy'n cynnwys FRS 102 "The Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland", a chyfraith gymwys);
- wedi'u paratoi yn unol â gofynion Deddf Cwmnïau 2006.

Rydym wedi archwilio'r datganiadau ariannol, sydd wedi'u cynnwys yn Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Datganiadau Ariannol (yr "Adroddiad Blynyddol"), sy'n cynnwys: y fantolen ar 31 Mawrth 2018; datganiad o weithgareddau ariannol (gan gynnwys y cyfrif incwm a gwariant), y datganiad o lifau arian parod ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben bryd hynny a'r nodiadau i'r datganiadau ariannol.

Sail y farn

Cynhaliwyd ein harchwiliad yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU) a chyfraith gymwys. Caiff ein cyfrifoldebau o dan y Safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran Cyfrifoldebau'r archwilwyr am archwilio'r adran datganiadau ariannol o'n hadroddiad. Credwn fod y dystiolaeth archwilio rydym wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'n barn.

Annibyniaeth

Gwnaethom barhau i fod yn annibynnol ar y cwmni elusennol yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, sy'n cynnwys Safon Foesegol yr FRC ac rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw defnydd yr ymddiriedolwyr o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r ymddiriedolwyr wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol dros allu'r cwmni elusennol i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Fodd bynnag, am nad oes modd rhagweld pob digwyddiad neu amod yn y dyfodol, nid yw'r datganiad hwn yn gwarantu gallu'r cwmni elusennol i barhau fel busnes gweithredol.

Cyflwyno adroddiadau ar wybodaeth eraill

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr holl wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol ac adroddiad ein harchwilwyr arnynt. Yr ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall. Nid yw ein barn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, felly, ni fynegwn farn archwilio nac ychwaith, ar wahân i'r graddau a nodir fel arall yn benodol yn yr adroddiad hwn, unrhyw fath o sicrwydd arni.

Mewn perthynas â'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol, ein cyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu ein gwybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu fel arall yr ymddengys ei bod wedi'i chamddatgan yn berthnasol. Os nodwn anghysondeb perthnasol neu gamddatganiad perthnasol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i ni bennu a fu camddatganiad perthnasol o'r datganiadau ariannol neu gamddatganiad perthnasol o'r wybodaeth arall. Os down i'r casgliad, ar sail ein gwaith, fod camddatganiad perthnasol o'r wybodaeth arall hon, rhaid i ni nodi hynny. Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi ar sail y cyfrifoldebau hyn.

Ar sail y cyfrifoldebau a ddisgrifir uchod a'n gwaith yn ystod yr archwiliad, mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i ni adrodd rhai barnau a materion fel y disgrifir isod.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr

Yn ein barn ni, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod yr archwiliad, mae'r wybodaeth a roddwyd yn Adroddiad yr Ymddiriedolwyr ar gyfer y cyfnod ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol; ac mae Adroddiad yr Ymddiriedolwyr wedi'i baratoi yn unol â gofynion cyfreithiol cymwys.

Hefyd, yn sgil gwybodaeth a dealltwriaeth y cwmni elusennol a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, mae'n ofynnol i ni adrodd a ydym wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn Adroddiad yr Ymddiriedolwyr. Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi yn hyn o beth.

Cyfrifoldebau dros y datganiadau ariannol a'r archwiliad

Cyfrifoldebau'r ymddiriedolwyr dros y datganiadau ariannol

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr ar dudalen 7, mae'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â'r fframwaith cymwys ac am fodloni'u hunain bod y datganiadau hynny yn rhoi darlun gwir a theg. Mae'r ymddiriedolwyr hefyd yn gyfrifol am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol yn eu barn nhw i allu paratoi datganiadau ariannol heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am asesu gallu'r cwmni elusennol i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel sy'n gymwys, faterion yn ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni fydd yr ymddiriedolwyr naill ai'n bwriadu diddymu'r cwmni elusennol neu roi'r gorau i weithredu, neu nad oes ganddynt opsiwn amgen realistig ond gwneud hynny.

Cyfrifoldebau'r archwilwyr dros y datganiadau ariannol

Ein hamcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad yr archwilwyr sy'n cynnwys ein barn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o'n cyfrifoldebau am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'n hadroddiad archwilio.

Adroddiad yr archwilwyr annibynnol at aelodau'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol (parhad)

Defnyddio'r adroddiad hwn

Paratowyd yr adroddiad hwn, yn cynnwys y farn, ar gyfer aelodau'r elusen fel corff ac ar eu cyfer hwy yn unig yn unol â Phennod 3 o Ran 16 o Ddeddf Cwmnïau 2006 ac nid at unrhyw ddiben arall. Nid ydym, wrth roi'r farn hon, yn derbyn nac yn cymryd cyfrifoldeb am unrhyw ddiben arall nac unrhyw berson arall y dangosir yr adroddiad hwn iddo neu y daw ger ei fron heblaw lle y mynegir hynny'n benodol drwy ein caniatâd ysgrifenedig ymlaen llaw.

Adroddiadau gofynnol eraill

Adroddiadau eithriadau Deddf Cwmnïau 2006

Yn unol â Deddf Cwmnïau 2006, mae'n ofynnol i ni eich hysbysu os yw'r canlynol yn berthnasol yn ein barn ni:

- nid ydym wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnom ar gyfer ein harchwiliad; neu
- nid oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw, neu ni chafwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer ein harchwiliad gan ganghennau nad ymwelwyd â hwy; neu
- ni wneir rhai datgeliadau ynghylch cydnabyddiaeth ymddiriedolwyr a ragnodwyd gan y gyfraith; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Nid oes unrhyw eithriadau gennym i'w cofnodi yn deillio o'r cyfrifoldeb hwn.

Yr hawl i fanteisio ar eithriadau

Yn unol â Deddf Cwmnïau 2006, mae'n ofynnol i ni eich hysbysu os, yn ein barn ni, nad oedd gan yr ymddiriedolwyr yr hawl i wneud y canlynol: paratoi datganiadau ariannol yn unol â threfn y cwmnïau bach; manteisio ar yr eithriad i gwmnïau bach wrth baratoi Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a manteisio ar yr eithriad i gwmnïau bach rhag paratoi Adroddiad Strategol. Nid oes unrhyw eithriadau gennym i'w cofnodi yn deillio o'r cyfrifoldeb hwn.

Ian Clarke

Ian Clarke (Uwch Archwilydd Statudol)
Dros ac ar ran PricewaterhouseCoopers LLP
Cyfrifyddion Siartredig ac Archwilwyr Statudol
Caerdydd

Dyddiad: 13 Rhagfyr 2018

Rhif Cwmni Cofrestredig: 7550507
Rhif Elusen Cofrestredig: 1143525

Datganiad o weithgareddau ariannol (gan gynnwys y cyfrif incwm a gwariant) ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018

	Nodyn	**Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018**	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017
Incwm		**£000**	£000
Rhoddion	3	**6,138**	5,977
Incwm o fuddsoddiad		**5**	11
Cyfanswm yr adnoddau sy'n dod i mewn		**6,143**	5,988
Gwariant			
Gweithgareddau elusennol	4	**(6,172)**	(5,835)
Cyfanswm y gwariant		**(6,172)**	(5,835)
(Gwariant)/Incwm net ar gyfer y flwyddyn/cyfnod		**(29)**	153
Cysoni cronfeydd			
Balansau'r cronfeydd a ddygwyd ymlaen ar ddechrau'r flwyddyn/cyfnod		**2,903**	2,750
Balansau'r cronfeydd a gariwyd ymlaen ar ddechrau'r flwyddyn		**2,874**	2,903

Mae'r holl enillion a cholledion a gydnabuwyd yn ystod y flwyddyn wedi'u cynnwys yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol.

Mae'r holl adnoddau a ddaeth i mewn a'r adnoddau a wariwyd yn deillio o weithgareddau parhaus.

Mantolen ar 31 Mawrth 2018

	Nodyn	**31 Mawrth 2018**	31 Mawrth 2017
		£000	£000
Asedau sefydlog			
Asedau diriaethol	6	**38**	59
Asedau Cyfredol			
Dyledwyr	7	**204**	41
Arian parod yn y banc ac mewn llaw		**2,990**	3,102
Cyfanswm yr asedau cyfredol		**3,194**	3,143
Credydwyr: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	8	**(130)**	(46)
Asedau cyfredol net		**3,064**	3,097
Cyfanswm yr asedau llai rhwymedigaethau cyfredol		**3,102**	3,156
Darpariaeth bensiwn	9	**(228)**	(253)
Asedau net		**2,874**	2,903
Cronfeydd yr elusen			
Cyfanswm cronfeydd yr elusen / cronfeydd incwm anghyfyngedig		**2,874**	2,903

Mae'r ymddiriedolwyr wedi paratoi'r cyfrifon yn unol ag adran 398 o Ddeddf Cwmnïau 2006 ac adran 138 o Ddeddf Elusennau 2011. Caiff y cyfrifon hyn eu paratoi'n unol â darpariaethau arbennig Rhan 15 o'r Ddeddf Cwmnïau sy'n ymwneud â chwmnïau bach ac maent yn ffurfio'r cyfrifon blynyddol sy'n ofynnol o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 a dylid eu rhannu ag aelodau'r cwmni.

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol ar dudalennau 12 i 22 gan yr Ymddiriedolwyr ac fe'u llofnodir ar eu rhan gan:

Dr Haydn E Edwards
Cyfarwyddwr
Dyddiad 13/12/18

Mae'r nodiadau yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Datganiad o lifau arian parod ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017
	£000	£000
Arian parod a (ddefnyddwyd gan)/ddarparwyd drwy weithgareddau gweithredu (gweler isod)	**(106)**	92
Llifau arian parod o weithgareddau buddsoddi		
Incwm llog	**5**	11
Prynu asedau sefydlog diriaethol	**(11)**	(36)
Arian parod a ddefnyddiwyd mewn gweithgareddau buddsoddi	**(6)**	(25)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn y flwyddyn/cyfnod	**(112)**	67
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddechrau'r flwyddyn/cyfnod	**3,102**	3,035
Cyfanswm arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddiwedd y flwyddyn/cyfnod	**2,990**	3,102

Cysoni symudiadau net mewn cronfeydd i lif arian parod net o weithgareddau gweithredu

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017
	£000	£000
Symudiad net mewn cronfeydd	**(29)**	153
Ychwanegu tâl dibrisio	**27**	12
Colled ar waredu asedad dirieathol	**5**	-
Diddynu incwm llog a ddangosir mewn gweithgareddau buddsoddi	**(5)**	(11)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn dyledwyr	**(163)**	40
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn credydwyr	**84**	(47)
Symudiad mewn darpariaeth pensiwn	**(25)**	(55)
Arian parod net (a ddefnyddwyd gan)/ddarparwyd drwy weithgareddau gweithredu	**(106)**	92

Nodiadau i'r datganiadau ariannol
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018

1 Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu

Mae'r prif bolisïau cyfrifyddu, dyfarniadau a ffynonellau allweddol o ansicrwydd amcangyfrif a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau ariannol fel a ganlyn:

(a) Sail y paratoi
Mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi'n unol ag Accounting and Reporting by Charities: Statement of Recommended Practice sy'n gymwys i elusennau sy'n paratoi eu cyfrifon yn unol â Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland (FRS102) (yn weithredol o 1 Ionawr 2015) – SORP Elusennau (FRS102), Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland (FRS102) a Deddf Cwmnïau 2006.

(b) Trethiant
Fel elusen gofrestredig, mae'r elusen wedi'i heithrio ar y cyfan rhag treth gorfforaeth o dan adrannau 466 i 493 o Ddeddf Trethi Corfforaeth 2010, ar yr amod bod yr incwm a geir yn cael ei gymhwyso at ddibenion elusennol. Mae Adran 256 o TCGA 1992 hefyd yn darparu eithriad rhag treth ar enillion cyfalaf, ar yr amod bod yr enillion yn cael eu cymhwyso at ddibenion elusennol. Ni chafwyd unrhyw newidiadau o ran treth yn ystod y flwyddyn.

(c) Incwm a pholisïau cydnabod
Caiff eitemau incwm eu cydnabod a'u cynnwys yn y cyfrifon pan fydd yr holl feini prawf canlynol wedi'u bodloni:

- Mae gan yr Elusen hawl i'r cronfeydd;
- Mae unrhyw amodau perfformiad sydd ynghlwm wrth yr eitem(au) incwm wedi'u bodloni neu o dan reolaeth lawn yr elusen;
- Mae digon o sicrwydd i ystyried bod yr incwm yn debygol o ddod i law;
- Gall y swm gael ei fesur yn ddibynadwy.

(d) Llog derbyniadwy
Caiff llog ar gronfeydd a ddelir ar flaendal ei gynnwys pan fydd yn dderbyniadwy ac y gall yr elusen fesur y swm yn ddibynadwy; gwneir hyn fel arfer pan geir hysbysiad ynghylch y llog a dalwyd neu sy'n daladwy gan y Banc.

(e) Rhoi cyfrif am gronfeydd
Mae cronfeydd anghyfyngedig ar gael i'w gwario ar weithgareddau sy'n datblygu unrhyw un o ddibenion yr elusen.

(f) Gwariant
Cydnabyddir gwariant unwaith y bydd rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i wneud taliad i drydydd parti, ei bod yn debygol y bydd angen setliad ac y gellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy. Caiff gwariant ei ddosbarthu o dan y penawdau gweithgareddau canlynol:

- Gwariant ar weithgareddau elusennol gan gynnwys costau gweithgareddau addysgol a gynhelir i ddatblygu dibenion yr elusen a'u costau cymorth cysylltiedig
- Mae gwariant arall yn cynrychioli'r eitemau hynny nad ydynt yn perthyn i unrhyw bennawd arall

(g) Dyrannu costau cymorth
Costau cymorth yw'r swyddogaethau hynny sy'n cynorthwyo gwaith yr elusen ond nad ydynt yn cyflawni gweithgareddau elusennol yn uniongyrchol. Mae costau cymorth yn cynnwys costau swyddfa gefn, personél cyllid, cyflogres a llywodraethu sy'n cefnogi'r gweithgareddau addysgol. Mae'r seiliau a ddefnyddiwyd i ddyrannu costau cymorth wedi'u nodi yn nodyn 4.

Nodiadau i'r datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

(h) **Asedau sefydlog diriaethol**
Caiff asedau sefydlog eu cyfalafu ar sail cost a chânt eu dibrisio drwy gydol eu hoes economaidd ddefnyddiol amcangyfrifedig ar sail llinell syth fel a ganlyn:

	Cyfradd flynyddol
Offer swyddfa	10-25%
Offer cyfrifiadurol	33%

(i) **Dyledwyr**
Caiff dyledwyr masnach a dyledwyr eraill eu cydnabod ar y swm setlo. Caiff rhagdaliadau eu prisio ar y swm a ragdalwyd ar ôl ystyried unrhyw ostyngiadau masnach sy'n ddyledus.

(j) **Arian parod yn y banc ac mewn llaw**
Mae arian parod yn y banc ac mewn llaw yn cynnwys arian parod a buddsoddiadau hynod hylifol byrdymor gyda chyfnod aeddfedrwydd byr o dri mis neu lai o'r dyddiad caffael neu ddyddiad agor cyfrif adneuo neu gyfrif tebyg.

(k) **Credydwyr a darpariaethau**
Caiff credydwyr a darpariaethau eu cydnabod pan fo gan yr elusen rwymedigaeth gyfredol yn deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol a fydd yn debygol o arwain at drosglwyddo cronfeydd i drydydd parti ac y gellir mesur neu amcangyfrif y swm sy'n ddyledus i setlo'r rhwymedigaeth yn ddibynadwy. Fel arfer, caiff credydwyr a darpariaethau eu cydnabod ar sail eu swm setlo ar ôl caniatáu ar gyfer unrhyw ostyngiadau masnach sy'n ddyledus.

(l) **Offerynnau ariannol**
Dim ond asedau a rhwymedigaethau ariannol y gellir eu hystyried yn offerynnau ariannol sylfaenol sydd gan y cwmni. Caiff offerynnau ariannol sylfaenol eu cydnabod i ddechrau ar sail gwerth trafodion ac wedyn cânt eu mesur ar sail eu gwerth setlo.

(m) **Pension schemes**
Prif gynllun pensiwn budd diffiniedig staff y Coleg yw Cynllun Blwydd-dal y Prifysgolion (USS). Mae'r cynllun yn gynllun budd diffiniedig a ariennir ac mae wedi'i gontractio allan o Gynllun Pensiwn y Wladwriaeth ar sail Enillion tan 31 Mawrth 2016. Caiff y cronfeydd eu prisio yn actiwaraidd gan actiwari cymwysedig proffesiynol bob tair blynedd gan ddefnyddio naill ai'r dull cronni neu'r dull oedran a gyrhaeddwyd gyda chyfraddau'r cyfraniad sy'n daladwy yn cael eu pennu gan ymddiriedolwyr y cynllun ar sail cyngor yr actiwari.

Mae'r USS yn gynllun aml-gyflogwr ac nid yw'n bosibl nodi'r asedau na'r rhwymedigaethau i aelodau'r Coleg oherwydd natur gydfuddiannol y cynllun. Felly, cyfrifir am y cynllun fel cynllun budd ymddeol cyfraniad diffiniedig.

Cofnodir rhwymedigaeth o fewn darpariaethau unrhyw ymrwymiad cytundebol i ariannu diffygion blaenorol o fewn y cynllun USS.

Nodiadau i'r datganiadau ariannol
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

(m) **Cynlluniau pensiwm (parhad)**

Amcangyfrifon a barnau sylweddol

Roedd yr amcangyfrifon a'r barnau sylweddol a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r wybodaeth ariannol hon fel a ganlyn:

(i) Rhwymedigaethau budd ymddeol

Cyfrifir am yr USS fel cynllun cyfraniad diffiniedig gan nad oes digon o wybodaeth ar gael i ddefnyddio cyfrifyddu budd diffiniedig. Fodd bynnag, gan fod y Coleg yn gytundebol rhwym i dalu cyfraniadau i'r USS er mwyn ariannu diffygion blaenorol, darperir ar gyfer y rhwymedigaeth hon ar y fantolen.

Mae'r cynllun adfer diffygion a roddwyd ar waith gan yr USS yn nodi cyfran y cyfraniadau ariannol sy'n ymwneud ag adfer diffygion blaenorol, a'r cyfnod y'u hymrwymir iddo. Caiff y cyfraniadau diffyg ymrwymedig hyn eu hailasesu pan brisir y cynllun bob tair blynedd, ac maent yn sail i'r ddarpariaeth, ynghyd â thybiaethau ynghylch ffactorau chwyddiant a disgownt priodol. Mae rhesymoldeb y tybiaethau hyn yn effeithio ar lefel y ddarpariaeth.

2 **Statws cyfreithiol yr Elusen**

Mae'r Elusen yn gwmni cyfyngedig drwy warant ac nid oes ganddi gyfalaf cyfranddaliadau. Pe bai'r Elusen yn cael ei dirwyn i ben, mae'r rhwymedigaeth mewn perthynas â'r warant wedi'i chyfyngu i £10 fesul aelod.

3 **Adnoddau sy'n dod i mewn o weithgareddau elusennol**

Rhoddion

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 £000	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000
Grantiau Llywodraeth Cymru	**5,400**	-
Grantiau'r Cyngor Ariannu	**330**	5,766
Incwm arall	**408**	211
Cyfanswm	**6,138**	5,977

Nodiadau i'r datganiadau ariannol
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

4 **Dadansoddiad gwariant**

Mae'r prif eitemau gwariant fel a ganlyn:

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 £000	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000
Gweithgareddau elusennol		
Ariannu prosiectau Addysg	**4,460**	4,747
Costau cyflogaeth y Coleg – uniongyrchol	**447**	228
Costau cyflogaeth y Coleg – cymorth	**541**	348
Costau llywodraethu	**50**	38
Costau cymorth	**674**	474
	6,172	5,835

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 £000	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000
Costau cymorth		
Marchnata a chyfathrebu	**171**	98
Hyfforddiant	**68**	39
Costau cytundeb rhwydwaith	**246**	141
Rhent	**99**	57
Gweinyddu	**90**	139
	674	474

Caiff costau eu dyrannu i gostau cymorth ar sail dadansoddiad o'r rheswm dros fynd i'r costau dan sylw.

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 £000	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000
Costau llywodraethu		
Archwiliad allanol	**14**	13
Archwiliad mewnol	**12**	6
Cyfarfodydd yr Ymddiriedolwyr	**24**	19
	50	38

Gallai'r adnoddau a wariwyd gynnwys y costau canlynol:

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 £000	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000
Dibrisiant	**27**	12
Cydnabyddiaeth yr archwilwyr	**14**	13

Nodiadau i'r datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

5 **Dadansoddiad o gostau staff a chydnabyddiaeth a threuliau'r ymddiriedolwyr**

Ni chafodd yr Ymddiriedolwyr unrhyw enillion yn ystod y flwyddyn (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: £Dim). Talwyd treuliau o £23,646 (y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Gorffennaf 2016: £19,477) i'r ymddiriedolwyr. Talwyd treuliau i 7 ymddiriedolwyr (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: 7).

Costau staff

Nifer fisol gyfartalog yr unigolion a gyflogwyd gan y Coleg yn ystod y flwyddyn oedd 23 (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: 22)

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017
	£000	£000
Cyflogau	**763**	488
Costau nawdd cymdeithasol	**81**	52
Costau pensiwn eraill	**119**	36
	988	576

Nodir isod fanylion cyflogeion gyda chyflogau sy'n fwy na £60,000:

	Y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018	Cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 Pro rata
	Nifer	Nifer
£70,000 – £80,000	1	1

6 **Asedau sefydlog diriaethol**

	Offer swyddfa	**Offer cyfrifiadurol**	**Cyfanswm**
	£000	**£000**	**£000**
Cost			
Ar 1 Ebrill 2017	52	146	198
Ychwanegiadau	3	8	11
Gwarediadau	(5)	-	(5)
Ar 31 Mawrth 2018	**50**	**154**	**204**
Dibrisiant cronedig			
Ar 1 Ebrill 2017	33	106	139
Tâl a godwyd am y cyfnod	8	19	27
Ar 31 Mawrth 2018	**41**	**125**	**166**
Gwerth llyfr net			
Ar 31 Mawrth 2018	**9**	**29**	**38**
Ar 31 Mawrth 2017	19	40	59

Nodiadau i'r datganiadau ariannol
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

7 **Dyledwyr**

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Dyledwyr masnach	**100**	5
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	**104**	36
	204	41

8 **Credydwyr: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn**

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Credydwyr masnach	**52**	12
Trethiant a nawdd cymdeithasol arall	**21**	19
Croniadau	**57**	15
Total	**130**	46

9 **Darpariaeth pensiwn**

	Rhwymedigaeth i ariannu diffyg ar bensiwn USS £000
Ar 1 Ebrill 2017	253
Gostyngiad mewn darpariaeth	(25)
Ar 31 Mawrth 2018	**228**

Diffyg USS
Mae'r rhwymedigaeth i ariannu'r diffyg blaenorol ar Gynllun Blwydd-dal y Prifysgolion (USS) yn deillio o'r rhwymedigaeth gytundebol â'r cynllun pensiwn am gyfanswm taliadau yn ymwneud â buddiannau o berfformiad blaenorol. Mae'r rheolwyr wedi asesu cyflogeion y dyfodol o fewn y cynllun USS a thaliadau cyflog dros gyfnod y rhwymedigaeth gytundebol wrth asesu gwerth y ddarpariaeth hon.

10 **Trafodion â phartïon cysylltiedig**

Yn ystod y cyfnod, cynhaliwyd y trafodion canlynol â phartïon cysylltiedig:

- Talwyd swm o £4,460,000 (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: £4,747,000) i Sefydliadau Addysg Uwch er mwyn ariannu gweithgareddau addysgol yn y sefydliadau hynny.
- Buddion gweithiwr rheolwyr allweddol y Coleg oedd £328,000 (cyfnod o 8 mis a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017: £198,000).

Nodiadau i'r datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

11 Cwmni cyfyngedig drwy warant

Mae'r Coleg yn gwmni cyfyngedig drwy warant ac felly nid oes ganddo unrhyw gyfalaf cyfranddaliadau.

Y sefydliadau canlynol yw gwarantwyr y cwmni:

- Prifysgol Aberystwyth
- Prifysgol Bangor
- Prifysgol Caerdydd
- Prifysgol De Cymru
- Prifysgol Glyndŵr
- Prifysgol Abertawe
- Prifysgol Metropolitan Caerdydd
- Prifysgol Cymru, y Drindod Dewi Sant
- Y Brifysgol Agored

Cyfyngir rhwymedigaeth pob aelod i £10, sef y swm y mae pob aelod yn ymrwymo i'w gyfrannu at asedau'r Coleg os caiff ei ddirwyn i ben tra ei fod yn aelod neu o fewn blwyddyn i'r dyddiad y daeth ei aelodaeth i ben, er mwyn:

(a) talu dyledion a rhwymedigaethau'r Coleg a gafwyd tra ei fod yn dal i fod yn aelod,

(b) talu'r costau, taliadau a'r treuliau sy'n gysylltiedig â dirwyn y Coleg i ben, ac

(c) addasu hawliau'r cyfranwyr hynny ymhlith ei gilydd.

12 Cynllun pensiwn

Cynllun Blwydd-dal y Prifysgolion (USS) yw'r prif gynllun sy'n cwmpasu staff, sy'n darparu buddion yn seiliedig ar gyflog pensiynadwy terfynol ar gyfer aelodau Cyflog Terfynol (sydd bellach ar gau i newydd-ddyfodiaid) a Buddion a Ailbrisiwyd yn ystod Gyrfa (CRB) ar gyfer newydd-ddyfodiaid ers 2011. Delir asedau'r cynllun ar wahân mewn cronfa a weinyddir gan yr ymddiriedolwr, Universities Superannuation Limited.

Oherwydd natur gydfuddiannol y cynllun, nid yw asedau'r cynllun wedi'u neilltuo i'r Coleg a sefydliadau unigol a phennir cyfraniad cynllun eang. Felly mae'r Coleg yn agored i risgiau actiwaraidd sy'n gysylltiedig â chyflogeion sefydliadau eraill ac ni all nodi ei gyfran o asedau a rhwymedigaethau sylfaenol y cynllun ar sail gyson a rhesymol ac felly, fel sy'n ofynnol gan FRS102, mae'n cyfrif am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig.

O ganlyniad, mae'r swm a godir i'r cyfrif incwm a gwariant yn cynrychioli'r cyfraniadau sy'n daladwy i'r cynllun o ran y cyfnod cyfrifyddu. Fodd bynnag, o dan y SORP Elusennau newydd (FRS102), mae rhwymedigaeth hefyd wedi'i chofnodi o fewn darpariaethau ar gyfer unrhyw ymrwymiad cytundebol i ariannu diffygion blaenorol o fewn yr USS. Gall symudiadau yn y ddarpariaeth hon hefyd arwain at daliadau i'r cyfrif incwm a gwariant fel y dangosir yn nodyn 9 uchod.

Nodiadau i'r datganiadau ariannol
ar gyfer y flwyddyn a orffennwyd 31 Mawrth 2018 (parhad)

13 **Offerynnau ariannol**

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Asedau ariannol		
Asedau ariannol sy'n offerynnau dyled a fesurir ar gost amorteiddio	**100**	5
Rhwymedigaethau ariannol		
Rhwymedigaethau ariannol a fesurir ar gost amorteiddio	**109**	27

Mae asedau ariannol a fesurir ar gost amorteiddio yn cynnwys dyledwyr masnach.

Mae rhwymedigaethau ariannol a fesurir ar gost amorteiddio yn cynnwys credydwyr masnach, credydwyr eraill a chroniadau.